

Madách Imre

1823. január 20. Alsósztrégova - 1864. október 5. Alsósztrégova
Szülei: Madách Imre és Majtbényi Anna, **házastársa:** Fráter Erzsébet

Magyar költő, író, ügyvéd, politikus, a *Kisfaludy Társaság* és a *Magyar Tudományos Akadémia* tagja. Félénk, magányos, törekény alkat volt, élete végéig sokat betegeskedett. Szívbjai, tüdőbaj és köszvény is kínozták. Tanulmányait magánúton végezte, komoly tudásra tett szert, de leginkább *autodidaktaként* fejlesztette magát. Hat idegen nyelven (német, francia, szlovák, angol, latin, ógörög) beszélt, korának irodalmát és költészetét jól ismerő, művelt ember volt. A magyar irodalom és drámaköltészet kiemelkedő alakja lett, aki első drámai művét még 16 éves korában írta meg. 1840-ben jelent meg első verseskötete Pesten *Lantvirágok* címmel. Verseket egész élete folyamán írt, de életében nem jelent meg több verseskötete. A novelláírásba is belefogott, de novellái kevésbé jelentősek. Fő műve, *Az ember tragédiája* előtt tragédiákat és szatirikus vígjátékot is írt, de ezek egyike sem volt jelentős irodalmi alkotás.

1852-ben *Pozsonyban*, majd később *Pesten* raboskodott, a fogság után egy ideig magányosan élt *Sztrégován*, és ekkoriban főleg gondolati költeményekkel foglalkozott. Írói kedve azonban lassan visszatért, és 1859-ben írt egy komédiát, *A civilizátort*. Élete nagy művét *Az ember tragédiáját* 1859–60-ban írta.

Az 1862-ben megjelent *Az ember tragédiája* a magyar irodalom és drámaírás kiemelkedő műve, Madách Imre legismertebb alkotása. A mű kérdései azóta is életben tartják a költeményt, a darabnak számos kortárs feldolgozása létezik. A születésétől eltelt mintegy százötven évben a *Tragédia* egyfajta szimbólumává vált a magyar drámaírásnak, talán a legtöbbször színpadra állított költemény Magyarországon. Madách nevét 2022 óta egy magyar felfedezésű *kisbolygó* is viseli.

Anyja és felesége, *Fráter Erzsébet* nem szerették egymást, sokszor egymás ellen hangolták a Madáchot, aki mindkettőjükhöz ragaszkodott, és a családi konfliktusok miatt legtöbbször az írásba menekült. Szabadságharcosok rejtegetése vádjával 1852-ben börtönbe zárták, ahol megírta *Az ember tragédiája* első változatát *Lucifer* címmel. Végül szabadon engedték, de feleségének állítólagos hűtlensége miatt 1854-ben elváltak. Sajnos a feleségét ért vádak igazságtalanok voltak, a költő anyja terjesztette el a menyéről, sőt, a költő fogságát kihasználva folyamatosan megalázta és elvadította Erzsébetet. Madách azonban inkább az anyjának hitt; ez is oka volt keserű csalódásának, ami nagyon érzékenyen hatott rá, és ez a felfogás a *Tragédia* nőalakjainak megformálásában is jelen van.

1861-ben magával hozta a fővárosba *Az ember tragédiáját* is, hogy kikérje róla *Arany János* véleményét, melyet ő kiemelkedőnek tartott, és felajánlotta segítségét kisebb nyelvi és verselési kérdésekben. A *Tragédia* jelen formájában Arany keze nyomát is jelentős mértékben magán viseli, de Arany saját (rá jellemzően mindig szerény) bevallása szerint csak stilisztikai és verselési dolgokat módosított rajta, a darab szellemisége és filozófiai mélysége teljesen az eredeti szerzőt dicséri.

A *Kisfaludy Társaságba* is Arany vezette be, itt nagy tapsvihar köszöntötte, ez volt az egyetlen nyilvános ünnepség, amelyben a költő életében részesülhetett. Talán azt lehet mondani, hogy inkább volt gondolkodó, filozófus alkat, mint a szó szoros értelmében költő, ezért, bár drámákat, novellákat, apróbb költeményeket, tanulmányokat, cikkeket egész életében írt, fő műve a *Tragédia* maradt. 1864. október 5-én hunyt el *Alsósztrégován* szívelégtelenségben.